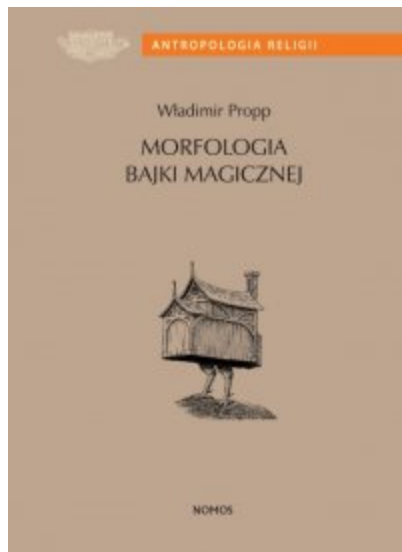

Morfologia bajki magicznej - Władimir Propp

Słowo „morfologia” oznacza naukę o formach. W botanice morfologię rozumie się jako naukę o częściach składowych roślin, o ich stosunkach wobec siebie i wobec całości, innymi słowy – jako naukę o budowie roślin.

Słowo „morfologia” oznacza naukę o formach.

W botanice morfologię rozumie się jako naukę o częściach składowych roślin, o ich stosunkach wobec siebie i wobec całości, innymi słowy – jako naukę o budowie roślin.

Morfologia bajki magicznej

Władimir Propp

wydawca: Nomos

ilość stron: 206

Przedmowa

Morfologia wciąż musi legitymować się jako osobna nauka, czyniąc swoim głównym przedmiotem to, co inne nauki traktują przypadkowo i mimochodem, zbierając to, co one rozpraszają i ustanawiając nowy punkt widzenia, pozwalający na lekkie i łatwe badanie tworów przyrody. Zajmuje się ona zjawiskami o wielkiej wadze. Operacje umysłowe, za pomocą których zestawia one różne zjawiska, odpowiadają ludzkiej naturze i są jej miłe, tak że nawet nieudane próby mimo wszystko łączą w sobie pożytek i piękno.

J.W. Goethe

Słowo „morfologia” oznacza naukę o formach. W botanice morfologię rozumie się jako naukę o częściach składowych roślin, o ich stosunkach wobec siebie i wobec całości, innymi słowy – jako naukę o budowie roślin.

Nikt jeszcze nie myślał o możliwości wprowadzenia pojęcia i terminu „morfologia bajki”. Tymczasem w sferze folklorystycznej bajki ludowej można badać formy i wykrywać prawidłowości budowy z taką samą ścisłością, z jaką uprawia się morfologię tworów organicznych.

Nawet jeśli nie można tego powiedzieć o bajce w ogóle, o wszelkich jej rodzajach, to w każdym razie twierdzenie to stosuje się do tak zwanych bajek magicznych, bajek we właściwym sensie tego słowa. Niniejsza praca dotyczy tylko takich bajek.

Przedstawiana tu książka jest rezultatem mozolnych badań. Tego rodzaju zestawienia wymagają od badacza pewnej cierpliwości. Spróbowaliśmy jednak znaleźć taką formę wykładu, która nie wystawiałaby cierpliwości czytelnika na zbyt wielką próbę, upraszczając i skracając, gdzie tylko było to możliwe.

Praca nad książką miała trzy fazy. Pierwotnie była to obszerna monografia, obciążona wielką ilością tablic, schematów i analiz. Okazało się jednak, że nie można opublikować takiej pracy, choćby z racji jej wielkiej objętości. Następnie spróbowaliśmy ją skrócić, by uzyskać minimum objętości przy maksimum treści. Taki skrócony, gęsty wykład byłby jednak ponad siły zwykłych czytelników. Bardziej przypominał on podręcznik gramatyki lub harmonii. Trzeba było zmienić formę prezentacji.

Są oczywiście zagadnienia, których nie sposób wyłożyć w sposób popularny, nie brak ich też w tej pracy. Mimo wszystko można sądzić, że w obecnej formie książka dostępna jest dla każdego miłośnika bajek, jeśli tylko zechce on zapuścić się z nami w labirynt bajkowej różnorodności, która na końcu ukaże się nam jako cudowna jednorodność.

Dążąc do krótkiego i żywego wykładu, trzeba było opuścić wiele materiału, który byłby cenny dla specjalistów. W pierwotnej wersji praca obejmowała, prócz tych części, które znajdują się niżej, także analizę bogatej sfery atrybutów działających osób (czyli postaci jako takich), szczegółowo poruszała kwestie metamorfozy, czyli

transformacji bajki, wreszcie zawierała obszerne tablice porównawcze, z których zostały tylko nagłówki w załączniku, a całą pracę poprzedzał ścisły szkic metodologiczny. Zamierzaliśmy także przeanalizować nie tylko morfologiczną, lecz i całkowicie szczególną logiczną strukturę bajki, będącą przygotowaniem do historycznego badania bajki. Sam wykład był też bardziej szczegółowy. Elementy, które są teraz tylko wyodrębnione, były szczegółowo badane i porównywane. Samo wyodrębnienie elementów stanowi jednak oś całej pracy i określa jej wnioski. Doświadczony czytelnik sam potrafi wypełnić przedstawiony tu zarys.

Obecne, drugie wydanie, różni się od pierwszego pewną ilością niewielkich poprawek i szerszym potraktowaniem kilku miejsc. Usunięte zostały odnośniki bibliograficzne, które stały się niewystarczające i przestarzałe. Numeracja bajek odsyłająca do przedrewolucyjnego wydania zbioru Aleksandra Afanasjewa została przełożona na numerację wydań, które ukazały się w czasach radzieckich[1]. Na końcu książki zamieszczono tablicę zestawiającą numerację obu tych wydań[2].

przejrzyj spis treści książki

Przypisy:

1 Народные русские сказки А. Н. Афанасева в трех томах, Москва 1953; redaktorem tego wydania był Władimir Propp [przyp. tłum.].

2 Gwiazdką (*) oznaczono numery bajek, których polskie tłumaczenia włączone zostały do wyboru *Rosyjskie bajki ludowe* ze zbioru Aleksandra Afanasjewa, przeł. Aleksander Barszewski, Małgorzata

Biernacka, Hanna Kowalska, Ryszard Łuźny, Anna Woźniak, PAU,
Kraków 2001; w wydaniu tym bajki opatrzone są także numerami
przywoływanego przez Proppa wydania rosyjskiego [przyp. tłum.].